

Finansman yöneticisinin asıl görevlerinden birisi, işletmenin ihtiyaç duyduğu gerekli fonları değişik yerlerden yada kaynaklardan sağlamaktır. Bu fonlar, bilançonun pasifinde görüldüğü gibi (1) işletme dışındaki yabancı kaynaklardan ve (2) işletmenin içinden yada sahiplerinin ortaya koydukları öz kaynaklardan sağlanabilir. Yabancı kaynaklar da, bu kaynaklardan sağlanan fonların geri ödenmesi süresine göre iki ana grubu ayrılır: (1) Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar ve (2) Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar.

Kısa vadeli yabancı kaynaklar, işletmenin en çok bir yıl yada normal faaliyet dönemi içinde vadesi gelen borçlarından oluşurken; uzun vadeli yabancı kaynaklar ise, vadesi bir yılı yada normal faaliyet dönemini aşan borçlardan oluşur.

Bu bölümde ele alınacak finansman kaynakları, yukarıdaki açıklamalar paralelinde (1) Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar, (2) Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar ve (3) Öz Kaynaklar olmak üzere üç ana grup altında incelenecektir.

A- Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar

Kısa vadeli finansman kaynakları yada borçlar, genellikle dönen varlıkların özellikle de alacak ve stokların finansmanında kullanılır. Ancak günümüzde birçok işletme, kısa süreli fonları duran varlıkların finansmanında da devamlı olarak kullanmaktadırlar. Aslında normal olanı, kısa süreli fonlardan geçici bir süre için duran varlıkların finansmanında yararlanmaktır. Örneğin tahvil çıkarılması, bankalardan orta yada uzun süreli kredi alınması biçimindeki uzun süreli fonların temini geciktiğinde; sabit varlık yatırımlarındaki gecikmeyi önlemek için firma ilk aşamada söz konusu duran varlıkların finansmanını kısa süreli fonlarla karşılayabilir. Daha sonra sürekli kaynak sağlandığında, bu amaçla alınmış kısa vadeli borçlarını geri ödeyebilir.

Başlıca kısa vadeli finansman yada fon kaynakları;

1. Ticari krediler (satıcı kredileri)
2. Ticari banka kredileri
3. Para piyasasında satılan kısa süreli bonolar (finansman bonoları) ve
4. Factoring'den oluşur.

B- Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar

Uzun vadeli yabancı kaynaklardan sağlanan fonlar, genellikle işletme varlıklarından makina, araç-gereç, donatım gibi duran varlıkları yada devamlılık arz eden faaliyetleri karşılamak için kullanılır.

Uzun vadeli yabancı kaynakların başlıcaları arasında;

1. Banka kredileri
2. Tahvil ihracı
3. Finansal kiralama (leasing)
4. Forfaiting
5. Kâr ve zarar Ortaklığı Belgesi satışları, sayılabilir.

1- Banka Kredileri

Bankalar tarafından verilen uzun vadeli kredilerin en belirgin özelliği, kredinin geri ödeme süresinin bir yıldan fazla olması ve verilen kredinin bazı koşulları taşınması yanında bir formel sözleşmeye dayanmasıdır. Kredinin süresi bir yıldan fazla olduğu için maliyeti de, süreyle orantılı olarak kısa süreli kredilerden daha fazladır. Uzun süreli krediler genellikle işletmelerin duran varlık ihtiyaçlarını karşılamak, bunların bakım-onarım giderlerine ve yenilenmelerine destek vermek, çalışma (işletme) sermayesini arttırmak, mevcut bir borcun ödenmesini sağlamak ve kredi alan kuruluşun diğer işletmelere-yatırım yapması amaçları için alınır.

Uzun vadeli kredilerin kısa süreli kredilerden farklı yönleri yada en belirgin özellikleri şöyle sıralanabilir:

1. Geri Ödeme Süresi (İtfa) Yöntemi: Uzun süreli kredilerin ödenmesi, belirlenen ödeme (itfa)

planına uygun biçimde üç aylık, altı aylık yada yıllık olarak yapılır. Ödeme planı, genellikle kredi alanın borç ödeme gücü ve krediyi veren finansal kuruluş yada bankanın ihtiyaçları göz önüne alınarak hazırlanır.

2. Kredinin Güvencesi: Uzun süreli krediyi veren banka, verdiği kredinin geri ödenmesini sağlama almak yani güvence altına almak isteyecektir. Bu kredilerde, genellikle krediyi alan tarafın duran varlıkları (arsa, binalar, makinalar, araç-gereç v.b) kredinin güvencesi olarak gösterilir. Bazı durumlarda banka teminat mektupları, işletmenin finansal gücünü gösteren çalışma sermayesi miktarı ve menkul yada taşınabilir varlıkları (para, senet, pay senetleri, kuruluşun iştirakleri) üzerinde durulmaktadır.

3. Kredi Sözleşmesi: Bankalar uzun vadeli kredileri vermede maddi güvenceleri arama yanında kredi sözleşmesine konulacak özel koruyucu koşullar yada hükümlerle kredinin geri ödenmesini güvence altına almaya çalışırlar. Gelişmiş ülke ve sektörlerde bu ikinci noktaya genellikle daha fazla ağırlık verilir.

Bu kredi sözleşmesinde güvence önlemleri yada koşullarını dört ana grupta toplamak olanaklıdır

(a) Varlıkların Kontrolü : Kredi veren banka, krediyi alan işletmenin varlıklarını belirli düzeyde tutmasını ve devam ettirmesini sözleşme hükümlerine koymak isteyecektir. Özellikle de işletme sermayesi ve öz kaynakların (sermayenin) belirli bir düzeyin altına düşmemesi konusuna eğilecektir. Çalışma sermayesinin korunması üzerinde titizlikle durulması en önemli noktadır. Zira çalışma sermayesi, işletmelerin varlıklarını sürdürebilmeleri için gerekli olan en önemli fon kaynağıdır. Çalışma sermayesinin yetersizliği, işletmelerin varlıklarını sürdürme ve başarılı olma şanslarını azaltmaktadır.

(b) Borçların Kontrolü: İşletmenin borçlanmasının ve özellikle uzun süreli borçlanmasının krediyi veren banka tarafından sınırlandırılması anlamına gelir. Özellikle işletmenin aktiflerinin bankanın onayı alınmadan diğer uzun süreli borçlar için güvence göstermemesi üzerinde durulur.

(c) Nakit (Para) Akışı Kontrolü: Verilen kredinin harcanmasını ve işletmedeki nakit çıkışlarını sözleşmeye konulan hükümlerle sınırlandırılması ve kontrol edilmesini ifade eder. Kâr payları dağıtımının kısıtlanması, verilen kredinin işletme personelinin ücret ve maaşlarına tahsis edilmemesi ve yeni duran varlıkların alımına gitmemesi başlıca somut kontrol yada sınırlandırma önlemleridir. Tüm bu önlemler, işletmenin likidite durumunun korunması amacına yöneliktir.

(d) İşletme Yönetimi Kontrolü: Borç veren banka krediyi verirken işletmenin yönetim kadrosunun ve yönetim felsefesinin fazla değişmeyeceği güvencesini de sözleşmede görmek isteyebilir.

Uzun vadeli banka kredisi kullanımının en önemli üstünlüğü, kredi sözleşmesinin karşılıklı anlaşma ve uzlaşma ile yapılması ve borç verenle alanın uyumlu kişisel diyalog içinde bulunmasıdır. Önemli sakıncası ise, sözleşmenin oldukça katı, sınırlayıcı hükümler getirmesi

nedeniyle işletme yönetiminin esnekliğini ve dolayısı ile diğer kredi alternatiflerinden yararlanmasını ve değişen çevre koşulları ve gelişmelere uyum göstermesini engellemesidir.